

– Vi undervurderer vår oljeavhengighet

– Omstillingen bort fra en særnorsk oljeboom-økonomi blir verre enn de fleste har tenkt seg, tror NHH-professor Kjell Gunnar Salvanes.

KJELL ØSTERBØ
kjell.osterbo@bt.no

Han er medlem av den regjeringsoppnevnte Produktivitetskommisjonen som vil overlevere sin andre rapport til finansminister Siv Jensen torsdag. I deres første rapport pekte kommisjonen på de betydelig negative impulsene fra nedturen i oljenæringen. Denne utviklingen er bare blitt verre siden den tid.

Salvanes tror det er en fare for at ikke alle har tatt innover seg hvor dominerende denne virksomheten er for norsk økonomi, og hvilke kostnader og utfordringer det blir å omstille til andre næringer. Han frykter rett og slett at vi undervurderer vår oljeavhengighet.

Selve lokomotivet

– Siden 1980-tallet har oljeaktiviteten vært det helt dominerende lokomotivet i norsk økonomi. Det har vært drivkraften i næringslivet, og det er der produktiviteten har skjedd. Nå er vi over i en fase hvor vi finner mindre olje og gass, prisene har falt, og selv om de kan gå opp igjen, vil aktiviteten over tid fortsette å avta, sier Salvanes.

Han støtter i stor grad tidligere finansminister Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, som nå er administrerende direktør for arbeidsgiverorganisasjonen Norsk olje og gass. Under et såkalt dialogmøte i Bergen for snart to uker siden mente Schjøtt-Pedersen det var meningsløst å snakke om at «noe» vil kunne overta tomrommet etter denne helt dominerende næringen.

Blir småtteri i forhold

Den tidligere Ap-statsråden trakk frem en rekke forhold som får andre næringer til å ligne mygger sammenlignet med petroleumsvirksomheten.

– Også produksjon av vannkraft er stor i Norge. Likevel er energimengdene fra naturgas-

sen vi eksporterer ti ganger høyere fra den samlede norske vannkraftproduksjonen. Og fem dagers produksjon fra Snøhvitfeltet utenfor Finnmark, tilsvarer ett års produksjon fra Alta-vassdraget. Hadde vi skrudd av oljekranene i morgen, ville vi måttet kutte 70 milliarder i statsbudsjettet hvert eneste år fremover, sa Schjøtt-Pedersen til BT.

– Når mange spør hvorfor vi ikke finner på «noe annet», er svaret at olje har vært så ekstremt lønnsomt. Det er derfor vi har fått så utrolig mye av den virksomheten. Uten oljen ville vi vært som andre land, uttrykte olje- og gassjefen.

A- og B-lag

Salvanes minner om at den særnorske utfordringen bort fra en oljeboomøkonomi kommer i tillegg til en rekke andre omstillinger i arbeidslivet. Disse endringene skjer i hele Europa, og vies stor oppmerksomhet i Produktivitetskommisjonens andre rapport.

– Vi har en rekke omstillinger som foregår samtidig, og som drives av teknologiske endringer og helt nye forretningsmodeller slik vi ser det i finans, handel og media. Globaliseringen av økonomien har også ført til økt handel og arbeidsinnvandring fra lavkostland.

Salvanes mener det siste har ført til lavere produktivitet og lønnspress i de næringene hvor innslaget av arbeidsinnvandrere er størst. Han mener dette skaper økte lønnsforskjeller her til lands, og tydelige tendenser mot utviklingen av et A- og et B-lag i arbeidslivet. På A-laget finner han de best utdannede med faste jobber, mens mange arbeidsinnvandrere og de minst produktive nordmenn havner på B-laget.

Ingen normalarbeidsdag

– På det siste laget finner vi gjerne butikksatte som slett ikke har normalarbeidsdag, men må variere arbeidstiden gjennom døgnet og uken, i takt med arbeidsgiverens behov. Her finner du også mange med mellomlang utdanning, som typisk bankansatte som tidligere satt i skranken. De digitaliseres bort

FAKTA

Produktivitetskommisjonen

- Det er Finansdepartementet som har satt sammen kommisjonen, som ledes av professor i samfunnsøkonomi ved NTNU, Jørn Rattsø.
- Bakgrunnen for kommisjonen er svak norsk produktivitetsutvikling, og en bekymring for dårligere velstandsvekst.
- Regjeringen ønsker å få analysert årsakene til nedgangen i produktivitetsveksten og hvilke utfordringer denne kan føre med seg.
- Kommisjonen skal levere råd om hvordan produktiviteten kan økes, og hva Norge bør gjøre for å bygge opp under en vekstkraftig fastlandsøkonomi.

og etterspørres ikke lenger. I tillegg havner mange innen hotell og restaurant, bygg og anlegg og rengjøring på B-laget, fordi de konkurrerer med mange øst-europeiske arbeidsinnvandrere som presser lønningene, sier økonomiprofessoren.

Slippe inn flere

For dem som står helt utenfor arbeidslivet tror Salvanes det kan bli vanskelig å komme inn uten at privilegiene og beskyttelsen til de som er innenfor blir noe redusert.

– Vi vil jo gjerne beskytte alle som er i arbeidslivet med trygghet og gode arbeidsvilkår. Men skal vi slippe inn flere jobbsøkere, må vi akseptere at arbeidsmarkedet liberaliseres noe. Men her gjelder det å finne en balanse. Det er lett vippe over i en brutalisering av arbeidsmarkedet som vi ikke ønsker.

HAR HELDIGVIS SPART:

– Omstillingen fra olje kommer til å bli krevende. Derfor er det godt at vi har spart mye av inntektene, sier økonomiprofessor Kjell Gunnar Salvanes.

ARKIVFOTO: TOR HØVIK

SISTE SJANSE!

FINAL SALE

Nå **30%** rabatt på salgspris

Gjelder ECCO.

Vestkanten, Loddefjord Tel. 45504354
Galleriet, Bergen Tel. 55323495

din sko **ECCO**

shop online • eccostore.no

dratilsjos.no

« GRATIS INNGANG »
« INNENDØRS »

8

DAGER IGJEN
TIL ÅRETS STORE
BÅTMESSA

18.-21. FEBRUAR 2016
SOTRA ARENA, STRAUME IDRETTSPARK

DRA TIL SJØS

Åpningstider: Torsdag 14:00–20:00 // Fredag 11:00–20:00 // Lørdag 10:00–17:00 // Søndag 11:00–17:00

Tiltalt for promille etter krasjlanding

TRMSØ: Statsadvokaten har tatt ut tiltale mot flygeren som krasjlandet med helikopter i Troms i august i fjor. Promillen ble målt til 2,29. Rettssaken mot 35-åringen er berammet til 1. april i Nord-Troms tingrett, skriver avisen Nordlys. Helikopterpiloten krasjet mens han var på vei fra Alta til Kiruna. Blodprøven ble tatt tre timer og tre kvarter etter ulykken. Mannen nekter straffskyld og hevder han drakk først etter krasjlandingen. Men det også er forbudt å drikke alkohol etter en ulykke som man bør forstå vil medføre politietterforskning.